

Kırsal Turizm: Bir Bibliyometrik Analiz Çalışması (1994-2022)

Zeki AKINCI¹

¹ Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Antalya

*Corresponding author e-mail: zakinci@akdeniz.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8643-3429

Received: 26.01.2023 Accepted: 12.05.2023

Özet

Kırsal turizm son yıllarda birçok farklı disiplinlerde faaliyet gösteren araştırmacıların ilgisini çeken ve çok yönlü özelliklere sahip popüler alanlardan birisidir. Bu makale, kırsal turizm (KT) literatüründe kullanılan alıntılarını incelemekte ve söz konusu bu araştırma alanının bugüne kadarki oluşan bilgi yapısını değerlendirmektedir. Kırsal turizm konusunda birçok teorik ve ampirik araştırmanın yapıldığı, bununla birlikte Web of Science (WoS) tarama platformunda bu alandaki çalışmaları ele alan ve düzenleyen yeni bir bibliyometrik analiz çalışmasına rastlanılmamıştır. Bu bibliyometrik analiz çalışmasında 2022 yılı sonu itibarıyla Web of Science (WoS) platformunda toplam 1601 adet akademik yayın yapıldığı saptanmış ve hedeflenen tüm verilere erişilebilirliği sağlayan 1075 adet bilimsel makale incelenmiştir. Bu makalenin amacı kırsal turizmi ele alan bilimsel makale çalışmalarının bibliyometrik analizini sunmaktır. Kırsal turizmi anlamlandırmaya ve şekillendirmeye yardımcı olan bir dizi entelektüel etkiyi ortaya çıkarmak için analiz yapılmıştır. Bu araştırma kırsal turizm ile ilgili yapılan makale çalışmaları hakkında bilgi sağlamakta, bu alanda boşlukları ve araştırma fırsatlarını belirlemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kırsal Turizm, Bibliyometrik Analiz, Web of Science, VOSviewer*

Rural Tourism: A Bibliometric Analysis Study (1994-2022)

Rural tourism is one of the popular areas with versatile features that has attracted the attention of researchers from various disciplines in recent years. This article examines the citations used in the rural tourism literature and evaluates the knowledge structure of this research area to date. Although numerous theoretical and empirical studies have been conducted on rural tourism, a bibliometric analysis study that focuses on and organizes works in this field has not been found on the Web of Science (WoS) search platform. This bibliometric analysis study determined that a total of 1,601 academic publications were made on the Web of Science platform as of the end of 2022, and 1,075 scientific articles that provide access to all targeted data were examined. The aim of this article is to present the bibliometric analysis of scientific article studies related to rural tourism. An analysis was conducted to reveal a set of intellectual impacts that help understand and shape rural tourism. This research provides information about article studies related to rural tourism, identifies gaps and research opportunities in this field.

Keywords: *Rural Tourism, Bibliometric Analysis, Web of Science, VOSviewer*

1. Giriş

Turizm, deniz, kum, güneş üçlüsü olarak tabir edilen dar bir alanda ve zamanda yoğun bir katılımın söz konusu olduğu kıyı bölgeleri haricinde aynı zamanda iklim ve doğal özellikleri dışında farklı kaynaklara sahip olmayan, ekonomik yönden yeterli düzeyde gelişmeyi sağlayamamış, sınırlı gelire ve istihdama sahip bölgeler için büyük bir önem arz etmektedir. Snnghania vd. (2022) kırsal turizmi, kırsal kalkınmanın hayati bir aracı olarak tanımlamaktadır. Söz konusu bu ikili arasında büyük bir karşılıklı bağımlılık ve tamamlayıcılık vardır. Kırsal turizm, sosyoekonomik kalkınmayı en az güçlükle sağlamak için bir çeşitlendirme ve yenileyici strateji olarak alternatif bir kırsallık çekiciliği sunmaktadır.

Kırsal turizm, şehirde ya da onun hinterlandında oluşturulmuş konvansiyonel turizm bölgelerinin ötesinde, tarım odaklı bir üretimin sürdürüldüğü geleneksel, diğer bir ifadeyle kültürel anlamda kentlileşmemiş nüfusun yaşadığı köy ve kasabalar gibi küçük yerleşim alanlarında yapılan turistik faaliyetleri kapsar. Ancak turizm faaliyeti doğası gereği kentli bir olgudur. Dolayısıyla bunun bir sorun yaratmaması, örnekle kırsal dokunun bozulmadan korunması, doğal ve tarihi mekânların plansız yatırımlarla yok edilmemesi için özel bir çaba gösterilmelidir. Bu çaba, gösterildiği ölçüde kırsal turizm sürdürülebilir olacaktır (ATSO,2015). Akademik düşüncenin gelişimi sorgulanamaz, bununla birlikte yavaş bir süreç olmasına rağmen, araştırma alanının daha gelişmiş bir entelektüel yapıya sahip olmasına yol açar. Kırsal alanlarda turizm talebine yönelik küresel büyüme, kırsal turizmin hızla gelişmesini ve dolayısıyla bu gelişmeye paralel olarak akademik çevrenin bu turizm alanına olan ilgisinin artmasını etki etmiştir (Lekovic vd., 2020). Bu bağlamda, makale, kırsal turizm literatüründeki son trendlere ışık tutmayı ve bu disiplinin entelektüel yapısını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Web of Science (WoS)'da taranan en üretken ve etkili dergilerde yayınlanan makalelerin ayrıntılı bir incelemesi ve değerlendirmesi bibliyometrik analizin uygulanması yapılmıştır. Bu makale, araştırmacıların nispeten istikrarlı ilgisi ve kırsal turizm alanında daha fazla ve daha dinamik entellektüel gelişim ihtiyacı hakkında akademik tartışmayı teşvik etmesi beklenmektedir.

2. Kırsal Turizm

Dünya çapındaki kırsal alanlar sınırlı ekonomik fırsatlar, kırsal kesimdeki insanların dışarıya göçü, köy nüfusunun yaşlanması ve tarımsal uygulamaların yeniden yapılandırılması açısından zorluklarla karşı karşıya kalmakta ve bunların tümü birkaç on yıldır sınırlı gelişme göstermektedir (HR ve Aide, 2007). Keane'e (1992) göre, kırsal alanlar çekici ve huzurlu çevrelere sahip olduklarından, yerel halkı varlıkları korumaya ve doğrudan fayda sağlamaya dahil ederek potansiyel turizm destinasyonları haline gelebilmesi söz konusudur. Bilindiği gibi, kırsal turizm, birçok kırsal alan için alternatif bir kalkınma stratejisi olarak ortaya çıkmıştır. Bu alanlar genellikle değerli miras kaynaklarına sahip olan ve bununla birlikte tarım, ormancılık ve diğer birincil ürünlerdeki geleneksel ekonomik faaliyetlerini kaybetmekte veya yeniden şekillendirilmek durumundaki yerlerdir (OECD, 1994; Sharpley, 2002). Kaliteli çevresel ve kültürel deneyimler, kırsala gelen ziyaretçilerin çoğunluğu tarafından aranan temel bileşenlerdir (Aranzabal vd., 2009).

Bu bağlamda kırsal turizm, kırsal alanlarda gerçekleşen bir turizm şekli olarak tanımlanır ve temel bir özellik olarak kırsalda yaşayan yerel toplulukların mülkiyetinde ve yönetimindedir (Lane, 1994). Kırsal turizm, geleneksel ekonomik faaliyetlerin kök salmadığı kırsal alanlarda alternatif bir faaliyettir (Park vd.,2015). Öte yandan, Phillips vd., (2013), kırsal turizmin gelişiminin geleneksel tarımsal üretimi tamamladığını ve kırsal alanların daha hızlı gelişmesine yol açan baskın gelir kaynağı olan tarımsal getirinin belirsizlik riskini azalttığını belirtmektedir. Kırsal turizmin evrensel ve yeterli bir tanımını yapmak oldukça zor (Soykan, 2006) olmakla birlikte, alan literatürüne dayalı olarak, kırsal turistlerin kültürel ve tarihi miras arzusuyla doğayı deneyimlemek (Blazevic vd., 2018) ve yerel halk ile onların geleneklerini tanımak ve diğer birçok nedenle ilgili olarak kırsal alanları ziyaret ettikleri yaygın olarak belirtilmektedir

(Cvijanovic vd., 2017; Hjalager vd., 2018). Tanımlardan anlaşıldığı gibi, kırsal turizmin tanımı belirsizliğini korumakla birlikte yapılan tanımların analizi, kırsal turizmin konum, sürdürülebilir kalkınma, topluluk temelli özellikler ve deneyimleri içeren dört temel yönünü ortaya koymaktadır (Rosalina vd., 2021).

Kırsal turizmin gelişimi sadece yerel bir karakter meselesi değil, aynı zamanda istihdam ve gelir yaratan bölgesel ve ulusal etkiye sahip daha geniş bir ilgi konusudur (Rid vd., 2014). Görüldüğü gibi kırsal turizm, zengin ve fakir arasındaki uçurumu azaltma potansiyeline sahip bir değişim aracı, ekonomik kalkınmayı ve milli gelirin daha eşit dağılımını sağlayan önemli bir faktördür (Su vd. 2019). Bununla birlikte, son yıllarda arz kapasitesini dikkate almadan talep yönlü kırsal turizm faaliyetleri nedeniyle geleneksel kırsal yaşam tarzı yavaş yavaş kaybolmakta ve kırsal alanlar küresel bir krizden geçmektedir. Bu nedenle bu alanlarda sürdürülebilir kırsal turizmin gelişmesi, kentsel yaşam tarzıyla asimilasyonun önlenmesi ve korunması için çok önemlidir (Gao ve Wu, 2009). Kırsal turizm, özgünlük ve tarih açısından kırsal "geri kalmışlığına" dayanmasına rağmen, aynı zamanda kırsal alanların kalkınması ve modernleşmesinin bir faktörüdür. (Hjalager vd., 2018). Nihayetinde, 90'ların başından itibaren kırsal turizmin ekonomik çeşitlilikten yoksun kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunabileceği savunulmaktadır (Keane, 1992).

21.yüzyıla kadar kırsal turizm ile ilgili araştırma makalelerinin yayınlarında gelişmiş ülkeler üstünlük sağlarken, 21. yüzyılda ise, daha fazla gelişmekte olan ülkeler kırsal turizm çalışmalarına hem niteliksel hem de niceliksel yöntemler açısından daha fazla bilgi üretimine katkı sağlamışlardır. Son 10 yılda genel olarak turizm ve özel olarak da kırsal turizm alanında çok az bibliyometrik çalışma yapılmıştır. Guan ve Huang (2022) tarafından, 1996 yılından 2021 yılına kadar kırsal turizm deneyimi hakkında WoS ve Scopus veri tabanlarında taranan dergilerde yayınlanan 589 adet analiz edilmiş ve bu analiz çalışması sonucunda kırsal turizm konulu araştırma çalışmalarının kademeli bir artış eğilimi gösterdiği, bu konuda çalışma yapan en verimli ülke ve kurumların Avrupa Birliği ülkeleri olduğu, bununla birlikte Asya-Pasifik Bölgesinde bu konuda yapılan çalışmalarda artış olduğu ve literatürde akademik yayın etkisi oluşturduğu saptanmıştır Karali vd., (2021). 1980'den 2019'a kadar kırsal turizm üzerine yayınlanan ve kırsal turizmin son kırk yılda hızla büyüdüğünü gösteren 404 araştırma makalesini analiz etmiştir. Lekovic vd. (2020), 2010-2019 yılları arasında WoS ve Scopus veri tabanında taranan bilimsel yayınlarda kırsal turizm konulu 27 adet akademik çalışma analiz edilmiştir. Bu çalışmada turist memnuniyeti ve sadakati ve yerel halkın tutum ve algıları incelenmiştir.

3. Araştırma Yöntemi

Bibliyometrik analiz, akademik literatürün üretkenliğini, büyümesini ve etkisini değerlendiren nicel bir yöntemdir (Andres, 2009). Öncelikle belirli konular ve yapılar hakkında mevcut literatür kavramsal ve entelektüel bir biçimde bilgi sağlamaktadır. Bu makale için, yüksek etki faktörlü dergilerde yayınlanan makalelerin literatür taraması için en geniş kapsamlı veri tabanlarından biri olan WoS (Web of Science) veri tabanı kullanılarak "kırsal turizm" anahtar kelimesi kullanılarak sistematik bir bibliyometrik analiz yapılmıştır (Aghaei Chadegani vd., 2013). Veri toplama işlemi Ocak 2023 yılında yapılmıştır. 1994'ten 2022' ye kadar "kırsal turizm" kavramını içeren 1600 toplam akademik yayın tespit edilmiş ve bu yayınlar içerisinde toplam 1074 makale bulunmuştur.

Veri analizi için makalelerin alan kategorileri, katkı sağlayan üniversiteler, ülkeler, yayınevleri, dergiler, yazarlar, yayın sayısı ve atıf sayısı gibi çeşitli bibliyometrik parametreler kullanılmıştır. Görsel veri analizi sunumunda, tüm farklı bibliyometrik ağ verilerini ayrıntılı olarak oluşturmak, görselleştirmek ve analiz etmek için kullanılan bir yazılım aracı olan VosViewer görüntüleyicisinden yararlanılmıştır. Bu görüntüleyici aracı, dergi performansı, üretken yazarlar, belge sayısına dayalı olarak etkili ülkeler ve toplam alıntılar gibi temel bilgileri ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca, ülkeler arasındaki ortak yazarlık ilişkisi, yazarlar, makaleler ve dergiler arasındaki ortak alıntı ilişkisi ve anahtar kelime terimleri arasındaki ortak oluşum

ilişkileri gibi karmaşık bilgiler grafiksel gösterim biçiminde veriler elde edilmektedir. Ortak yazarlık, farklı ülkeler arasındaki akademik iş birliğinin değerlendirilmesini içermektedir. Bu araştırma çalışmasında, ülkenin ortak yazarlık analizi VosViewer görüntüleyici aracılığıyla yapılmıştır ve sayım yöntemi olarak kesirli sayım kullanılarak analiz için tüm ülkeler seçilmiştir (Eck ve Waltman, 2014; Perianes-Rodriguez vd., 2016). Düğümleri birleştiren çizgiler, ülkeler arasındaki iş birliği sayısını gösteren bağlantıları göstermektedir. (Eck ve Waltman, 2014). Veri toplama, derleme, analiz etme ve sonuçları yorumlamadaki kesinlik, araştırmanın geçerliliğini desteklese de araştırma tasarımı iki temel sınırlama vardır. İlk olarak, veri örneklemesi için yalnızca WoS veri tabanı kullanılmıştır. Bu nedenle, analiz muhtemelen bazı etkili katkıları hariç tutmaktadır. İkincisi, yalnızca dergilerdeki makaleler örneklenmekte olup konferans bildirileri, kitap bölümleri ve inceleme makaleleri hariç tutulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması yöntemine göre gerçekleştirilmiştir. Durum analizi, bir olgunun ya da olayın derinlemesine incelenmesini sağlayan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Diğer bir ifadeyle, durum çalışması, sınırlı bir sistemin nasıl işlediği hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır (Chmiliar, 2010). Bu bağlamda durum analizi çalışması; tek bir durum ya da olayın derinlemesine boyamsal olarak incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı ve gerçek ortamda neler olduğuna bakıldığı bir yöntemdir. Elde edilen sonuçlarla olayın neden o şekilde oluştuğu ve gelecek çalışmalarda nelere odaklanılması gerektiğini ortaya koyar (Davey, 1991). Çalışmada kırsal turizm ile ilgili WoS veri tabanında yayınlanan makalelerin bibliyometrik parametreler açısından incelenip mevcut durumun ortaya konulması istendiği için bu yöntem tercih edilmiştir. Araştırma süreci aşağıdaki şekilde geliştirilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Bibliyometrik Analizin Metodolojik Süreci

Aşama 1	Arama Kriterleri ve Kaynak Tanımlama	* Bibliyografik Veri Kaynağı: WoS veri tabanı *Arama Konusu: Kırsal Turizm * Toplam Dokümanlar (İlk arama) no:1600 *Dışlama Kriteri: Yıl, 1994- 2022 *Doküman Türü: Makale *Doküman Dili: İngilizce *Veri Seçimi: No:1075
Aşama 2	Yazılım ve Veri Çıkarma	*Microsoft Excel: İstatiksel Analiz (Dokümanlar, yazarlar, dergiler, ülkeler, alıntılar, anahtar kelimeler) *VOSviewer yazılımı: Bibliyometrik haritaların yapımı ve grafik gösterimi *Toplam Nihai Doküman: No: 1075

Aşama 3	Veri Analizi ve Yorumlaması (Bibliyometrik Analiz)	*Performans Analizi a) Yazarların, ülkelerin katkıları b) Bilimsel dergilerin performansı * Entelektüel yapının analizi a) Anahtar kelime birlikte oluşma ağı b) Yazar ortak atıf ağı c) Ortak atıf yapılan bilimsel kaynaklar ağı
----------------	--	--

3.2. Veri Toplama Süreci

Yapılan bu çalışmadaki bibliyometrik veriler, Clarivate Analytics tarafından üretilen WoS veri tabanından alınmıştır. OS veri tabanı, dünyanın en önemli bilimsel atıf arama ve analitik bilgi platformlarından biridir. Bu veri tabanı araştırmacılara farklı disiplinlere ait geniş kapsamlı bir veri içeriği sunmaktadır (Li vd., 2018). Bu nedenle çalışma için belirtilen veri tabanı tercih edilmiştir. Tarama aralığı 1994 ve 2022 tarihleri arasında kapsamaktadır. Çalışmada bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Dergilere ait ağ analizi için bibliyometrik haritaları oluşturmak ve görüntülemek amacıyla VOSviewer (Version 1.6.16) paket programı kullanılmıştır. Kullanılan program VOSviewer (Eck ve Waltman, 2009), Hollanda'nın Leiden Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Merkezi'nde (CWTS) Nees Jan Van Eck ve Ludo Waltman tarafından geliştirilen açık kaynaklı bir araçtır (Akkaya ve Ertekin, 2021). VOSviewer, bibliyometrik ağların görselleştirilmesi için tasarlanmış bir bilimsel haritalama programıdır. Anahtar kelime eş-bulunma analizi ve eş-yazarlılık analizlerinin yanı sıra atıf ağlarının görselleştirilmesi gibi birçok bibliyometrik ağ analizini gerçekleştirebilmektedir. VoSviewer, uzaklık temelli görselleştirme yaklaşımına dayalı olarak bibliyometrik ağları görselleştirmektedir. VOSviewer bilgi görselleştirmesinde programa özel geliştirilmiş olan VOS (Visualization of Similarities) algoritmasını kullanmaktadır. Bu algoritmayla bibliyometrik veri setleri içinde oluşturduğu belirlenen parametrelere bağlı olarak küme ve kümeler arasında bağlantıları ile ağ ve yoğunluk haritaları (heat map) oluşturmaktadır. Bilimsel haritalama için Web of Science, Scopus ve Pubmed veri setlerinin yanı sıra Pajek ağ dosyalarını da kullanabilmektedir (UZGORU, 2021).

3.3. Araştırmanın Bulguları

Kırsal turizm konusuna ilişkin WoS veri tabanında yayınlanan yayınlar 1994 ve 2021 yılları arası taranarak yıllara göre yayın sayılarına bakıldığında "kırsal turizm" ile ilgili toplam 1601 adet akademik yayın çalışmasının yapıldığı, bu çalışmalar arasında yayınlanan makale yayın sayısı incelendiğinde "kırsal turizm" ile ilgili 1075 çalışmanın yapıldığı saptanmıştır. Kırsal turizm ile ilgili yapılan bu çalışmaların türleri incelendiğinde 1074 adetinin makale, 408 adetinin tam metin bildiri, 32 adetinin özet bildiri, 87 adetinin kitap bölümü, 62 adetinin kitap inceleme, 25 adetinin editoryal materyal, 6 kitap ve 2 adet not bildiri olduğu tespit edilmiştir. Bu yayınlardan bazılarında birden fazla çalışma türü tanımlandığı için WoS veri tabanında ayrı ayrı toplamı 1718 iken yayın sayısı olarak 1600 adettir. Bu çalışmada yayınlanmış 1074 adet akademik çalışma ile ilgili bibliyometrik analiz yapılmıştır.

Kırsal turizm hakkında yayınlanan 1074 adet akademik çalışmanın yayın alanı 81 adet yayın alanı kategorisi içerisinde incelendiğinde, en çok yayının yapıldığı ilk 10 alan kategorisi içerisinde 446 (%42,53) adetinin turizm, 132 (%12,30) adetinin çevre çalışmaları, 124 (%11,54) adetinin tarım ekonomisi politikaları, 119 (%11,08) adetinin çevre çalışmaları, 115 (%10,70) adetinin yeşil sürdürülebilir bilim teknolojisi, 84 (%7,82) adetinin coğrafya, 83 (%7,72) adetinin yönetim, 60 (%5,58) adetinin işletme, 48 (%4,47) adetinin ekonomi ve 45 (% 4,20) adetinin sosyoloji kategorisindeki yer aldığı saptanmıştır.

Kırsal turizm alanındaki akademik yazına toplam 114 kuruluşun/üniversitenin katkı sağladığı saptanmıştır. Aşağıdaki listede (Tablo 2) ilk on kuruluşa ve yüzdelik dilimlerine yer verilmiştir.

Aynı tabloda kırsal turizm üzerine yapılan çalışmaların üniversitelere göre dağılımında çalışma yoğunluğunun en fazla olduğu ilk üç üniversite University of Novi Sad (21), Universidad de Aveiro (20) ve University of Agronomic Science Veterinary Medicine Bucharest (18) şeklindedir. Türkiye’den ise Akdeniz Üniversitesi 3 yayın ile 91. Sırada yer almaktadır.

Tablo 2. Kırsal Turizm Akademik Alanına En Fazla Katkı Sağlayan İlk 10 Üniversite

Sıra	Kuruluşlar/Üniversiteler	Yayın Sayısı	1075'in %'si
1	University of Novi Sad	21	1,95
2	Universidad de Aveiro	20	1,86
3	University of Agronomic Science Veterinary Medicine Bucharest	18	1,67
4	Vytautas Magnus University	17	1,58
5	Chinese Academy of Sciences	13	1,21
6	Universidad de Extremadura	13	1,21
7	Autonomous University of Barcelona	11	1,02
8	University of Belgrade	11	1,02
9	University of Granada	11	1,02
10	University of Malaysia Sarawak	11	1,02

Tablo 3’te kırsal turizm akademik alanı ile ilgili yapılan çalışmalara toplam 86 ülkenin katkı sağladığı listede ilk 10 ülkeye ve yüzdelik dilimlerine yer verilmiştir. Kırsal turizm alanında yapılan akademik çalışmalara katkı sağlayan ülke sıralamasında ilk Çin (217), İspanya (153) ve Sırbistan (75) oluşturmaktadır. Türkiye ise 21 yayınlı 17. Sırada yer almaktadır.

Tablo 3. Kırsal Turizm Akademik Alanına En Fazla Katkı Sağlayan İlk 10 Ülke

Sıra	Ülkeler/Bölgeler	Yayın Sayısı	1075'in %'si
1	Çin	217	20,18
2	İspanya	153	14,23
3	Sırbistan	75	6,97
4	Amerika Birleşik Devletleri	63	5,86
5	Romanya	61	5,67
6	İngiltere	50	4,65
7	Portekiz	45	4,18
8	Brezilya	40	3,72
9	Meksika	35	3,25
10	Malezya	34	3,16

Tablo 4’de kırsal turizm konusunda bilimsel makale yayını yapan dergileri yayınlayan 185 yayınevinden 10’u yayın sayısına göre aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Kırsal turizm konusu ile ilgili makalelerin yayınlandığı dergileri yayınlayan yayın evleri arasında en fazla yayın yapan ilk üç yayınevi sırasıyla, Taylor & Francis (125), Elsevier (100) ve MDPI (95) yer almaktadır. Türkiye’de 81. Sırada 2 yayınlı Namık Kemal Üniversitesi Yayınevi yer almıştır.

Tablo 4. Kırsal Turizm Akademik Alanına En Fazla Katkı Sağlayan İlk 10 Yayınevi

Sıra	Yayınevleri	Yayın Sayısı	1075'in %'si
1	Taylor & Francis	125	11,62
2	Elsevier	100	9,30
3	MDPI	95	8,83
4	Balkan Scientific Assoc Agrarian Economists	61	5,68
5	Univ Agricultural Sciences & Veterinary Medicine Bucharest	45	4,18
6	Emerald Group Publishing	39	3,62
7	Hindawi Publishing Group	29	2,69
8	Sage	27	2,51
9	Gobierno Canarias, Consejería Educacion Cultura & Deportes	26	2,42
10	Univ Caxias Sul, Programa Pos-Graduacao & Turismo	23	2,14

Tablo 5' de kırsal turizm makalelerini yayınlayan dergiler incelendiğinde 359 derginin olduğu saptanmıştır. Söz konusu 359 adet dergiden 10 tanesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Kırsal turizm alanında yapılan akademik çalışmalara katkı sağlayan dergi sıralamasında ilk üç dergi Sustainability (76), Ekonomika Poljoprivreda Economics of Agriculture (61) ve Scientific Papers Series Management Economic Engineering in Agriculture and Rural Development (48) yer almaktadır. Türkiye’de ise Coğrafya Dergisi 1 yayın ile 238. sırada yer almaktadır.

Tablo 5. Kırsal Turizm Akademik Alanına En Fazla Katkı Sağlayan İlk 10 Dergi

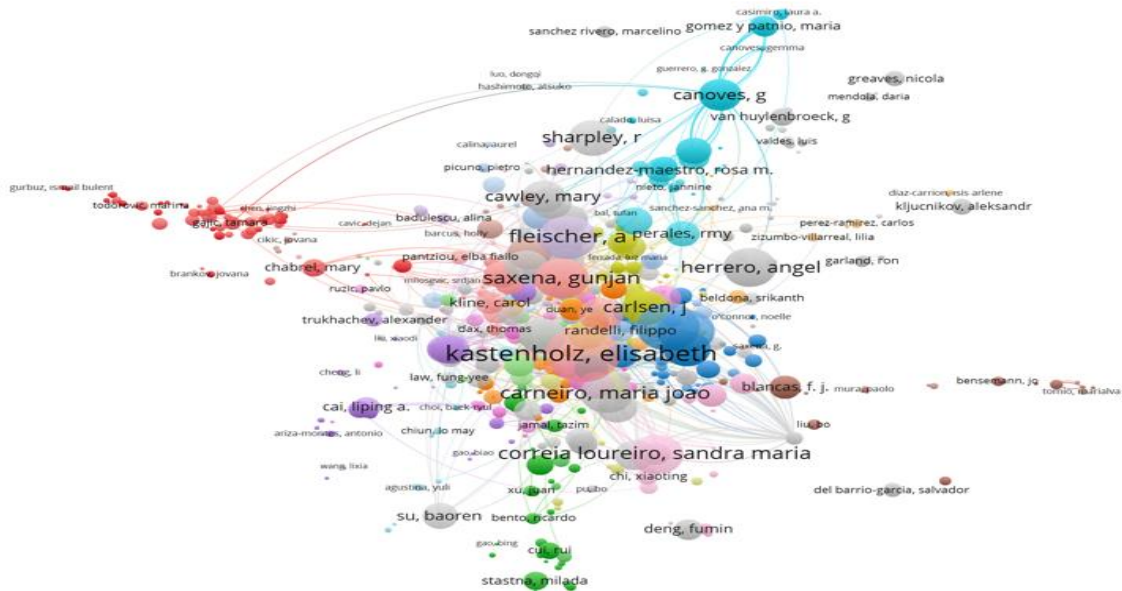
Sıra	Dergi Adı	Yayın Sayısı	1075'in %'si
1.	Sustainability	76	7,07
2.	Ekonomika Poljoprivreda Economics of Agriculture	61	5,67
3.	Scientific Papers Series Management Economic Engineering in Agriculture and Rural Development	48	4,46
4.	Tourism Management	31	2,88
5.	Pasos Revista De Turismo Y Patrimonio Cultural	26	2,42
6.	Journal of Sustainable Tourism	25	2,32
7.	Rosa Dos Ventos Turismo E Hospitalidade	23	2,14
8.	Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development	22	2,04
9.	Annals of Tourism Research	15	1,39
10.	Cuadernos De Turismo	14	1,30

Tablo 6 'da görüldüğü gibi kırsal turizm konusunda 2246 yazar arasında en fazla yayın katkısı sağlayan ilk 10 yazara yer verilmiştir. Bu yazarlar arasında ilk üç sırayı Kastenholz,E., Saxena, G. ve Lo, M.C. adlı yazarlar bulunmaktadır. Türkiye’de ise yazar M.Bakırcı 2 yayınlı 114. sırada yer almıştır.

En fazla yayın yapan yazarlara ait ağ analizini gösteren bibliyometrik haritaları oluşturmak ve görüntülemek için VOSviewer paket programı kullanılmıştır. Yapılan analizlerde yazarların yayın, atıf, bağlantı sayısı ve ortak yazar ilişkileri Tablo 6 ve Şekil 1'de gösterilmiştir.

Tablo 6. Kırsal Turizm Akademik Alanına En Fazla Katkı Sağlayan İlk 10 Yazar

Sıra	Yazar Adı	Yayın Sayısı	Atıf Sayısı	Bağlantı Sayısı	1075'in %'si
1	Kastenholz, E.	13	794	701	1,21
2	Saxena, G.	10	397	430	0,93
3	Lo, M.C.	8	91	170	0,74
4	Carneiro, M.J.	7	374	355	0,65
5	Jamilena, D.M.F.	7	153	118	0,65
6	Pena, A.I.P.	7	153	49	0,65
7	Chin, C.H.	6	91	109	0,56
8	Ilbery B	6	389	374	0,56
9	Molina, M.A.R.	6	123	39	0,56
10	Nair, V.	6	60	112	0,56

Şekil 1. Kırsal Turizm Konusunda Yazarların Yayın, Atıf ve Ağ Bağlantısı

Kırsal turizm konulu makale çalışmalarının ve yazarlarının performansı hakkında objektif bilgi sunan yayın adı ve alıntılanma sayısı gibi ölçütler doğrultusunda kırsal turizm konusuna ilişkin incelenen çalışmalara yapılan atıflara bakıldığında, kırsal turizm konusunda en fazla atıf alan 10 makale adı Tablo 7’de gösterilmiştir. En fazla atıf alan ilk üç sıradaki makale adı ve yazarları sırasıyla, birinci sırada 383 atıf ile Park ve Yoon (2009) tarafından yazılan “Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study”adlı makale, ikinci sırada 303 atıf ile Martin ve Herrero (2009) tarafından yazılan “Influence of the user's psychological factors on the online purchase intention in rural tourism: Integrating innovativeness to the UTAUT framework” adlı makale ve üçüncü sırada 299 atıf ile Sharpley (2002) tarafından yazılan “Rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus” adlı makale yer almaktadır. Türkiye’den ise 2 atıf ile M. Bakırcı (2015) tarafından yazılan “Sustainable Development of Rural Tourism Within the Periphery of Metropolitan Areas: The Polonez Village (Istanbul, Turkey)” adlı makale yer almaktadır.

Tablo 7. Kırsal Turizm Konusunda En Fazla Atıf Alan İlk 5 Yayın

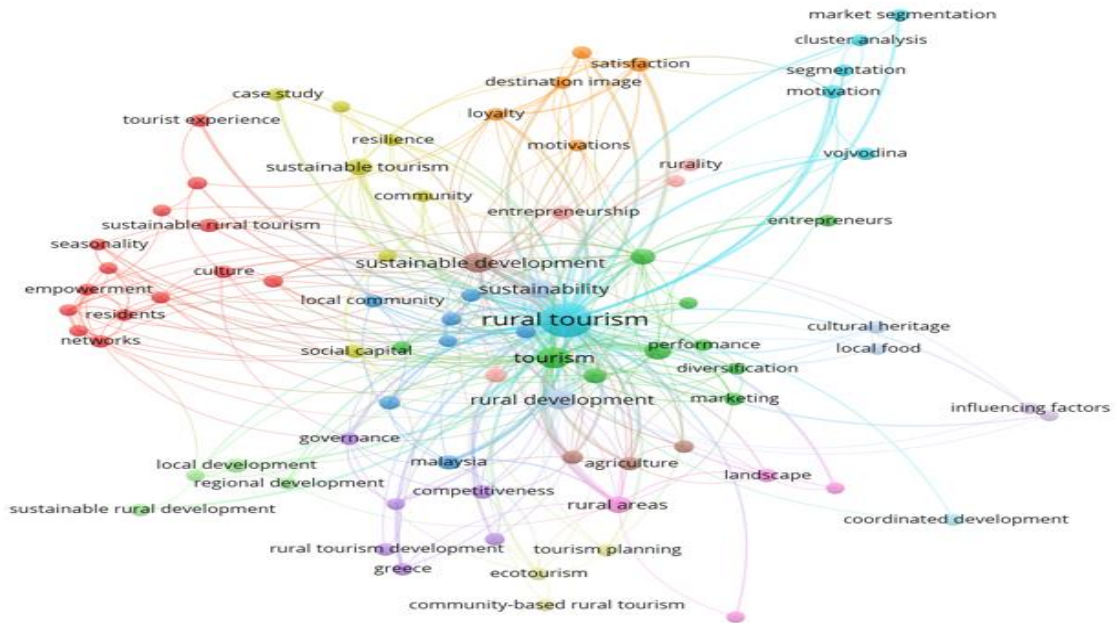
Sıra	Yayın Adı	Yazar/lar	Dergi	Yayın Tarihi	Ort. Atıf Sayısı	Toplam
1	Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study	Park, D.B. Yoon, Y.S.	Tourism Management	2009	25,53	383
2	Influence of the user's psychological factors on the online purchase intention in rural tourism: Integrating innovativeness to the UTAUT framework	Martin, H.S. Herrero, R.	Tourism Management	2009	25,25	303
3	Rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus	Sharpley, R.	Tourism Management	2002	13,59	299
4	The role of the rural tourism experience economy in place attachment and behavioral intentions	Loureiro, S.M.C.	International Journal of Hospitality Management	2014	29,1	291
5	The role of motivation in visitor satisfaction: Empirical evidence in rural tourism	Devesa, M. Laguna, M. Palacios, A.	Tourism Management	2010	20,57	288
6	Characteristics and goals of family and owner-operated businesses in the rural tourism and hospitality sectors	Getz, D. Carlsen, J.	Tourism Management	2000	11,83	284
7	Re-conceptualising rural resources as countryside capital: The case of rural tourism	Garrod, B. Wornell, R. Youell, R.	Journal of Rural Studies	2011	14,00	252
8	Rural Tourism: A Spiritual experience	Sharpley, R. Jepson, D.	Annals of Tourism Research	2011	15, 69	204
9	Cultural rural tourism: Evidence from Canada	MacDonald, R. Joliffe, L.	Annals of Tourism Research	2003	9,43	198
10	The role of individual entrepreneurs in the development of competitiveness for a rural tourism destination - A case study	Komppula, R.	Tourism Management	2014	19,6	196

Tablo 7 ve Şekil 2’de kırsal turizm konusunun ele alındığı makalelerde kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde, 2514 adet anahtar kelime kullanıldığı saptanmıştır. Kırsal turizm ağında; en fazla kullanılan ilk 10 anahtar kelime tablosu ve ağı Tablo 8’de ve Şekil 2’te

gösterilmiştir. En fazla kullanılan anahtar kelimeler arasında ilk üç kelimenin kırsal turizm (611), turizm (78) ve kırsal kalkınma (58) olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Kırsal Turizm Makalelerinde En Fazla Kullanılan Anahtar Kelimeler

	Anahtar Kelimeler	Anahtar Kelime Sayısı	Toplam Bağlantı Ağı
1	Kırsal Turizm	611	2370
2	Turizm	78	332
3	Kırsal Kalkınma	58	219
4	Sürdürülebilir Kalkınma	54	206
5	Kırsal Alanlar	43	184
6	Sürdürülebilirlik	40	167
7	Tarım Turizmi	36	133
8	Sürdürülebilir Turizm	23	103
9	Girişimcilik	14	55
10	Yerel Kalkınma	14	45

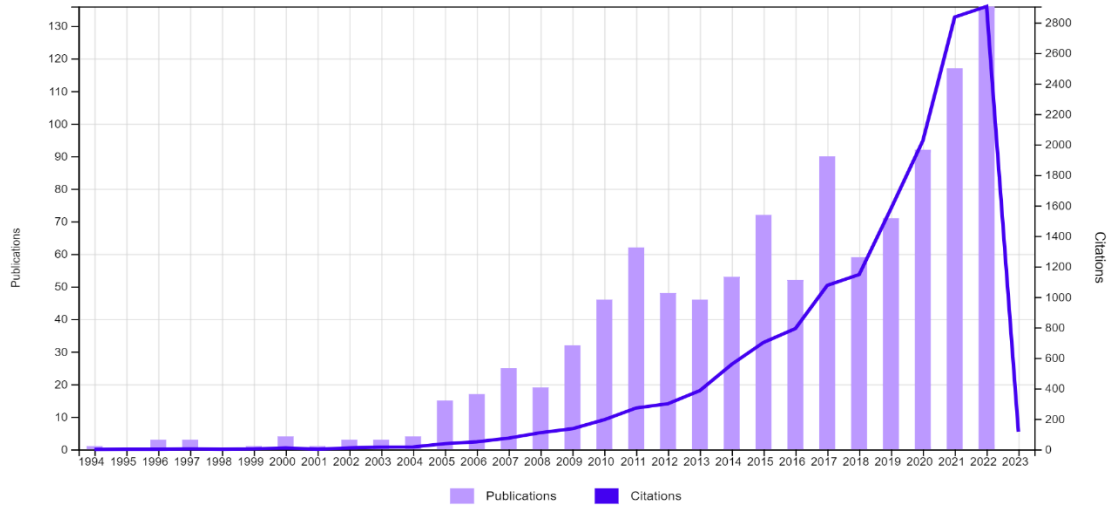

Şekil 2. Kırsal Turizm Alanında Anahtar Kelimeler ve Bağlantı Ağları

Tablo 8’de ve Şekil 3’te görüldüğü üzere, yapılan analizlerde 1994-2022 yılları arasında WoS veri tabanında kayıtlı kırsal turizme ilişkin toplam 1075 akademik makale olduğu ve ilk makalenin 1994 yılında yayınlandığı saptanmıştır. 2022 sonu itibarıyla tamamlanan bu bibliyometrik analiz çalışmasında kırsal turizm konusuna ilişkin yıllara göre yayın sayıları incelendiğinde en fazla makale yayının (137) ve atfın (2932) 2022 yılında yapıldığı saptanmıştır. 2018 yılından itibaren önceki yıllara göre hem yayın sayısında hem de atıf sayısında artan bir trend ile yaygın artışı olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Kırsal Turizm Konulu Makale ve Atıf Sayısının Yıllara Göre Dağılımı (1994-2022)

Yıl	Yayın sayısı	Atıf Sayısı	Yıl	Yayın sayısı	Atıf Sayısı	Yıl	Yayın sayısı	Atıf Sayısı
1994	1	0	2004	4	16	2014	53	558
1995	0	0	2005	15	38	2015	72	702
1996	3	1	2006	17	50	2016	52	793
1997	3	3	2007	25	74	2017	90	1076
1998	0	0	2008	19	110	2018	59	1147
1999	1	3	2009	32	136	2019	71	1580
2000	4	10	2010	46	195	2020	92	2025
2001	1	1	2011	62	272	2021	117	2836
2002	3	10	2012	48	300	2022	137	2932
2003	3	15	2013	46	386			

Şekil 3 Kırsal Turizm Konulu Makale (Publication) ve Atıf (Citation) Sayısının Yıllara Göre Artışı (1994-2022)

4. Sonuç

Turizm endüstrisinin başlıca çekici unsurlarından biri olan doğal çekicilikler ve otantik yaşam faktörlerinin etkisiyle ortaya çıkan kırsal turizm olgusu gün geçtikçe hem turistlerin (talep) hem de yerel halkın (arz) beklentilerini karşılayan önemli bir alternatif turizm fenomeni olmuştur. Bu bağlamda kırsal turizm, kırsal alanlarda önemli bir yerel kalkınma stratejisi haline gelmiştir (Carneiro vd., 2015). İyi planlanmış bir kırsal turizm stratejisi yerel topluluğa fayda sağlamaktadır (Ramaano, 2021). Stresli şehir hayatından uzak, kırsal kültürü, toplumu ve insanları tanıyıp deneyimleyebilmek amacıyla huzurlu tatil ortamlarına artan turizm talebi, kırsal turizmi kırsal kalkınma için etkili bir fenomen haline getirmektedir (Park ve Yoon, 2009). Web os Science (WoS) veri tabanında taranan dünyanın en prestijli dergilerinde kırsal turizm konusunda yayınlanan makalelerin gözden geçirilmesi ve yapılan değerlendireci bibliyometrik analizde elde edilen verilere göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- ✓ Son yıllarda yayınlanan akademik makale çalışmalarında anahtar kelimeler kapsamında turist memnuniyeti, yerel topluluklar, sürdürülebilir yerel ve kırsal kalkınma, kültürel miras ve turist deneyimi, istekleri ve ihtiyaçlarına odaklanıldığı,

- ✓ Yayınlanan akademik makale çalışmaları incelendiğinde nispeten istikrarlı bir şekilde belirli ilgi alanlarına odaklanıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda kırsal turizm konusunda akademik düşüncenin ve araştırma alanının yapısının daha dinamik bir şekilde beklentileri karşılamaya yönelik olarak geliştirilmesine, yerel otantik üretim ve gıda spesiyalitelerine dayalı kırsal gastronomi turizmne, kırsal turizm gelişiminin karşılaştırmalı analizlerine ve sosyal sermayenin kırsal kalkınma ve turizm üzerindeki etkisinin araştırılmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği,
- ✓ Kırsal turizm konusunda araştırmanın yapıldığı coğrafi alanlar ve makalelerin yayınlandığı ülkeler söz konusu olduğunda, başta Çin olmak üzere Avrupa ve Amerika'daki araştırmacıların ilgisinde gözle görülür bir artma olduğu,
- ✓ Odak noktası kırsal turizm olan akademik ortamda en üretken ve en çok alıntı yapılan ülkenin "Çin", Üniversitenin Sırbistan'daki "University of Novi Sad", en fazla yayının yapıldığı derginin "Sustainability", en fazla atıfları alan makalelerin yayınlandığı derginin "Tourism Management", en fazla yayın yapan yazarın Portekiz'deki University of Aveiro Üniversitesinden Elisabeth Kastenholz, en fazla atıf alan makalenin Park ve Yoon (2009) tarafından yazılan "Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study" adlı makale olduğu, anahtar kelimeler arasında "sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma" kelimelerinin yer aldığı ve en fazla yayın ve atıfın ise 2022 yılında yapıldığı saptanmıştır. Bununla birlikte hem bir turizm hem de bir tarım ülkesi olan Türkiye'den kırsal turizm konusunda uluslararası literatürde çok az çalışmanın olması Türk üniversiteleri ve akademisyenleri açısından düşündürücüdür.

Bu makalenin kırsal turizm literatürüne başlıca katkısı, WoS veri tabanında taranan uluslararası dergilerde kırsal turizmin bibliyometrik analizini yapan üç makale dışında en güncel makale olması, ayrıca WoS veri tabanında taranan Türkçe dergilerde kırsal turizmin bibliyometrik analizini yapan ilk çalışma özelliğini taşımasıdır. WoS veri tabanında kırsal turizm konulu yapılan çalışmalarda elde edilen bibliyometrik veriler ulusal literatürde kırsal turizm konulu yapılacak olan çalışmalar için bilgilendirici ve yol gösterici rol oynayacağı düşünülebilir. Öte yandan bir diğer katkı, kırsal turizm literatüründeki son eğilimlere, yazarların nispeten istikrarlı ilgi alanlarına ve yeterince araştırılmamış konulara vurgu yapılmasıyla kırsal turizm yayınlarının daha da geliştirilmesi yönünde ve gelecekte yapılması gereken araştırmalar hakkında fikir vermesidir. Makalenin temel sınırlaması, tek bir veri tabanında yayınlanan dergilerdeki makaleleri içermesi ve araştırılan konulara daha derinlemesine bir bakış açısı sağlayacak ilişkisel bibliyometrik analiz ve içerik analizinin olmamasıdır. Bu sınırlılığın gelecekte kırsal turizmle ilgili araştırma yapacak yazarlara hizmet etmesi bakımından yararlı olabileceği söylenebilir.

5. Kaynakça

- Aghaei Chadegani, A., Salehi, H., Md Yunus, M. M., Farhadi, H., Fooladi, M., Farhadi, M. ve Ale Ebrahim, N. (2013). A comparison between two main academic literature collections: Web of Science and Scopus databases. *Asian Social Science*, 9(5), 18–26.
- Akkaya, G. ve Ertekin, P. (2021). İki Kere Farklı Bireylere Yönelik Literatürün Görsel Olarak İncelenmesi: Bibliyometrik Bir Çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 492-517
- Andres, A. (2009). *Measuring academic research: How to undertake a bibliometric study*. Cambridge: Chandos Publishing.
- Aranzabal, I., Schmitz, M. ve Pineda, F. (2009). Integrating landscape analysis and planning: A multi-scale approach for oriented management of tourist recreation. *Environmental Management*, 44(5), 938-951.
- ATSO (Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, 2015). *Antalya Sürdürülebilir Kırsal Turizmin Geliştirilmesi Strateji Rehberi*. ATSO Yayını, Antalya.

- Blazevic, M., Peters, K. ve Chen, G. (2018). Developing rural tourism in minority ethnic villages: Zlot and Xiaocang She Ethnic Township. *Hotel and Tourism Management*, 6(2), 71–78.
- Carneiro, M.J., Lima, J. and Silva, A.L. (2015). Landscape and the rural tourism experience: identifying key elements, addressing potential, and implications for the future. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(9), 1217-1235.
- Chmiliar, L. (2010). Multiple-case designs. In A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research* (pp 582-583). USA: SAGE Publications
- Cvijanovic, D., Matijasevic-Obradovic, J. ve Skoric, S. (2017). The impact of air quality conditioned by emission of pollutants to the development of rural tourism and potentials of rural areas. *Economics of Agriculture*, 64(3), 871–885.
- Davey, Lynn. (2009). The application of case study evaluations. *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3.
- Eck, N. J. V. ve Waltman, L. (2014). Visualizing bibliometric networks. In *Measuring Scholarly Impact* (pp. 285–320). Cham: Springer.
- Eck, N.J.V. ve Waltman, L. (2009). How to normalize cooccurrence data? An analysis of some well-known similarity measures. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(8), 1635-1651
- Gao, J. ve Wu, B. (2017). Revitalizing traditional villages through rural tourism: A case study of Yuanjia Village, Shaanxi Province, China. *Tourism Management*, 63, 223–233.
- Guan, H. ve Huang, T.Z. (2022). Rural tourism experience research: a bibliometric visualization review (1996-2021). *Tourism Review*, doi: 10.1108/TR-03-2022-0147
- Hjalager, A., Kwiatkowski, G. ve Larsen, M. O. (2018). Innovation gaps in Scandinavian rural tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 18(1), 1–17.
- HR, G. ve Aide, T. (2007). Are rural – Urban migration and Sustainable development compatible in mountain systems? *Mountain Research and Development*, 27(2), 119–123.
- Karali, A., Das, S. ve Roy, H. (2021). Forty years of the rural tourism research: Reviewing the trend, pattern and future agenda. *Tourism Recreation Research*, 1–28.
- Keane, M. (1992). Rural tourism and rural development. In H. Briassoulis, & J. van der Straaten (Eds.), *Tourism and the environment* (pp. 43–55). Dordrecht: Springer.
- Lane, B. (1994). What is rural tourism? *Journal of Sustainable Tourism*, 2(2), 7–21.
- Lekovic, M., Cvijanovic, D., Pantic, N. ve Stanisic, T. (2020). Evaluative Bibliometric Analysis of Recent Trends in Rural Tourism Literature. *Economics of Agriculture*, 67(4), 1265-1282.
- Li, K., Rollins, J. ve Yan, E. (2018). Web of science use in published research and review papers 1997– 2017: A selective, dynamic, cross-domain, content-based analysis. *Scientometrics*, 115, 1–20.
- OECD. (1994). *Tourism strategies and rural development*. Paris: OECD.
- Park, D. B. ve Yoon, Y. S. (2009). Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study. *Tourism Management*, 30(1), 99–108.
- Park, D.-B., Nunkoo, R. ve Yoon, Y.-S. (2015). Rural residents' attitudes to tourism and the moderating effects of social capital. *Tourism Geographies*, 17(1), 112–133.
- Perianes-Rodriguez, A., Waltman, L., & van Eck, N. J. (2016). Constructing bibliometric networks: A comparison between full and fractional counting. *Journal of Informetrics*, 10(4), 1178–1195.
- Phillips, W.J, Wolfe, K., Hodur, N. ve Leistritz, F. L. (2013). Tourist word of mouth and revisit intentions to rural tourism destinations: A case of North Dakota, USA. *International Journal of Tourism Research*, 15(1), 93–104.
- Ramaano, A.L. (2021). Prospects of using tourism industry to advance community livelihoods in musina municipality, Limpopo, South Africa. *Transactions of the Royal Society of South Africa*, 76 (2), 201-215.

- Rid, W., Ezeuduji, I. O. ve Pröbstl-Haider, U. (2014). Segmentation by motivation for rural tourism activities in The Gambia. *Tourism Management*, 40, 102–116.
- Rosalina, P.D., Dupre, K., ve Wang, Y. (2021). Rural tourism: A systematic literature review on definitions and challenges. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 134-149.
- Sharpley, R. (2002). Rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus. *Tourism Management*, 23(3), 233-244
- Sharpley, R. ve Jepson, D. (2011). Rural tourism: A spiritual experience? *Annals of Tourism Research*, 38(1), 52-71.
- Singhania, O., Swain, K.S. ve George, B. (2022). Interdependence and complementarity between rural development and rural tourism: a bibliometric analysis. *Rural Society*, 31(1), 15-32.
- Soykan, Füsün (2006), Avrupa’da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim. II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, ss.72-73, (20-22 Nisan).
- Su, M. M., Wall, G., Wang, Y. ve Jin, M. (2019). Livelihood sustainability in a rural tourism destination- Hetu Town, Anhui Province, China. *Tourism Management*, 71, 272–281.
- Uzgoru (2021). Vosviewer. <https://uzgoru.ikcu.edu.tr/S/15018/vosviewer>
- Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.